

POSTANOWIENIE

21 listopada 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Piotr Telusiewicz

na posiedzeniu niejawnym 21 listopada 2025 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa A.B.
przeciwko G.B.
o ustanowienie rozdzielnosci majątkowej małżeńskiej,
na skutek skargi kasacyjnej G.B.
od wyroku Sądu Okręgowego w Gliwicach
z 17 grudnia 2024 r., XII Ca 176/24,

I. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

II. zasądza od pozwanego na rzecz powoda zł 360 (trzysta sześćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego wraz z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia obowiązemu odpisu niniejszego postanowienia.

UZASADNIENIE

1. Wyrokiem z 17 grudnia 2024 r., Sąd Okręgowy w Gliwicach, w sprawie z powództwa A.B. przeciwko G.B., o ustanowienie rozdzielnosci majątkowej małżeńskiej, na skutek apelacji pozwanej od wyroku Sądu Rejonowego w Gliwicach z 9 maja 2024 r., oddalił apelację (pkt 1) oraz orzekł o kosztach postępowania (pkt 2).

2. Od wyroku Sądu Okręgowego skargę kasacyjną wywiodła strona

pozwana, zaskarżając wyrok w całości.

3. Skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, powołując się na przesłanki określone w art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 i 4 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

4. Skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c., nie służy zaś merytorycznej ocenie skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione.

5. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Nakładając na skarżących obowiązek wskazania i uzasadnienia oznaczonej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ustawodawca zmierzał do zagwarantowania, że skarga kasacyjna, nadzwyczajny środek zaskarżenia prawomocnych orzeczeń, będzie pełnić przypisane jej funkcje publicznoprawne. Ograniczenie przesłanek do czterech ma więc zapewnić, że przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne, a skarga kasacyjna nie stanie się instrumentem wykorzystywanym w każdej sprawie. Tak więc, nie w każdej sprawie,

nawet w takiej, w której rozstrzygnięcie oparte jest na błędnej subsumpcji czy wadliwej wykładni prawa, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania, w przeciwnym razie Sąd Najwyższy stałby się wbrew obowiązującym regulacjom sądem trzeciej instancji. Nie jest rolą Sądu Najwyższego korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa w każdej indywidualnej sprawie.

6. Skarga kasacyjna nie zawiera argumentów dostatecznych dla uznania, że skarżący skutecznie wykazał, iż w sprawie zachodzą powołane przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 i 4 k.p.c.

7. Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotychczas w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może przyczynić się do rozwoju prawa. Zagadnienie prawne powinno, przede wszystkim, być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (postanowienie Sądu Najwyższego z 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01), a jednocześnie być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumpcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (postanowienia Sądu Najwyższego: z 15 października 2002 r., III CZP 66/02; z 22 października 2002 r., III CZP 64/02; z 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08).

8. Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na potrzebie wykładni przepisów prawa budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) wymaga wykazania, jaki konkretny przepis prawa, zastosowany w danej sprawie, jest przedmiotem rozbieżnej wykładni w judykaturze sądowej i na czym rozbieżność ta polega, co wymaga przytoczenia orzeczeń sądów wydanych w takich samych lub istotnie zbliżonych stanach faktycznych, względnie, jaki konkretny przepis prawa, zastosowany w danej sprawie, wymaga interpretacji ze strony Sądu Najwyższego, z czego potrzeba ta wynika i z jakich powodów dotychczasowy dorobek doktryny i orzecznictwa jest w tej mierze niewystarczający. Nieodzowne jest ponadto, podobnie jak w przypadku przyczyny kasacyjnej określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1

k.p.c., wykazanie związku między oczekiwaną od Sądu Najwyższego wykładnią prawa a wynikiem postępowania kasacyjnego (postanowienia Sądu Najwyższego: z 15 października 2002 r., II CZ 102/02; z 29 lipca 2015 r., I CSK 980/14; z 19 czerwca 2018 r., IV CSK 56/18).

9. Złożenie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przesłance oczywistej jej zasadności oznacza, zgodnie z poglądem utrwalonym w judykaturze, że skarżący musi przedstawić dokładny wywód, na czym – jego zdaniem – polega oczywista zasadność skargi w danej sprawie z przytoczeniem przepisów, których naruszenie ją spowodowało oraz argumentację wskazującą na to, dlaczego opisane naruszenie doprowadziło do wydania oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej, w trybie z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (zob. postanowienie SN z 8 października 2015 r., IV CSK 189/15 i przywołane tam orzecznictwo). Skarżący, przedstawiając – jako okoliczność uzasadniającą rozpoznanie skargi kasacyjnej „oczywiste naruszenie prawa” – powinien zatem wykazać kwalifikowany charakter tego naruszenia (zob. postanowienia SN: z 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004, nr 6, poz. 100; z 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49; z 15 kwietnia 2021 r., IV CSK 617/20).

10. To co ma świadczyć o oczywistej zasadności skargi nie może być jednocześnie ujmowane jako podstawa przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c., gdyż jeżeli występuje istotne zagadnienie prawne albo poważny problem świadczący o potrzebie wykładni przepisu, to nie można jednocześnie twierdzić, że z tych samych przyczyn skarga jest oczywiście uzasadniona, jako że twierdzenie o oczywistej zasadności skargi pozostaje wówczas w kolizji z problemami prawnymi warunkującymi pierwszą i drugą podstawę przedsądu. Taka konstrukcja wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania dyskwalifikuje jego zasadność już na samym wstępie (zob. postanowienie SN z 24 czerwca 2021 r., III CSK 77/21).

W przedmiotowej sprawie zachodzi powyższa sytuacja. Skarżący, w uzasadnieniu do wniosku o przyjęcie skargi na podstawie art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.,

odwołuje się do problematyki związanej z rozumieniem przesłanki „ważnych powodów” (art. 52 k.r.o.) oraz kwestiami ustanowienia rozdzielności majątkowej przez sąd, o których jest również mowa w kontekście przesłanek wynikających z art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. Skarżący łączy zatem przesłanki wskazane w art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2, 4 k.p.c.

W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, wskazano, że „w ocenie skarżącej oczywista zasadność skargi wynikała z naruszenia przez Sąd II instancji prawa materialnego, tj.: art. 52 § 1 i 2 k.r.o. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i dokonanie nieprawidłowe subsumcji przepisów do ustanowionego przez Sąd stanu faktycznego sprawy.” Ponadto dodano, że: „oczywista zasadność skargi kasacyjnej wynika ponadto z naruszenia przez Sąd Okręgowy zasady współżycia społecznego, normy art. 5 k.c.”

Skarżący polemizując z ustaleniami Sądów *meriti*, w rzeczywistości neguje ustalenia faktyczne poczynione na etapie postępowania rozpoznawczego. Tymczasem, pod pretekstem kwalifikowanego naruszenia prawa materialnego nie można zmierzać do podważenia dokonanej w sprawie oceny dowodów (zob. np. postanowienie SN z 9 sierpnia 2018 r., II PK 213/17). Wskazać trzeba, że zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c., w aktualnym stanie prawnym, nie może stanowić skutecznej podstawy kasacyjnej. Jednak przedmiotowa skarga kasacyjna w znacznej mierze dotyczyła właśnie tego przepisu (choć nie został on bezpośrednio wskazany w skardze kasacyjnej). Zgodnie bowiem z art. 398³ § 3 k.p.c. podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów. Sąd Najwyższy jest bowiem związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia (art. 398¹³ § 2 *in fine* k.p.c.).

Ponadto należy wskazać, że Sąd Okręgowy w uzasadnieniu wyroku podkreślił, że „obecnie małżonkowie nie utrzymują żadnych relacji, nie mieszkają razem, a panujący między nimi konflikt uniemożliwia wspólne podejmowanie decyzji i wykonywanie zarządu majątkiem wspólnym. Podnoszone w trakcie rozprawy apelacyjnej przez pozwaną zarzuty dotyczące niewierności pozwanego jedynie potwierdzają te ustalenia, natomiast okoliczności ta wobec treści pozostałego materiału dowodowego w sprawie nie ma znaczenia dla jej

rozstrzygnięcia.” Sąd Okręgowy szczegółowo rozważył również zastosowanie art. 5 k.c., co znalazło wyraz w podsumowaniu: „z tych przyczyn przekonanie pozwanej o jej pokrzywdzeniu na skutek ustalonej na dzień 24 grudnia 2021 roku daty ustania wspólności majątkowej małżeńskiej nie jest uzasadnione.” Stanowisko Sądu Okręgowego zasługuje na aprobatę.

Nie można zatem w niniejszej sprawie uznać, że doszło do naruszenia, które spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Ponadto Sąd Najwyższy podziela argumentację wyrażoną w odpowiedzi na skargę kasacyjną, a ponowne przywoływanie wskazanych tam wywodów uznaje w tym miejscu za zbędne.

W przedmiotowej sprawie skarżący sformułował zagadnienia prawne, które jednak nie spełniają kryteriów opisanych powyżej. Należy podkreślić, że wskazanie w art. 52 § 2 k.r.o., iż wyjątkowym wypadkiem uzasadniającym możliwość ustanowienia rozdzielności majątkowej z dniem wcześniejszym niż wytoczenie powództwa jest okoliczność, że małżonkowie żyli w rozłączeniu, nie oznacza, iż w każdym przypadku życia w rozłączeniu sąd ma obowiązek ustanowienia rozdzielności majątkowej z dniem wcześniejszym niż dzień wytoczenia powództwa, lecz jedynie możliwość ustanowienia tej rozdzielności w takiej sytuacji (postanowienie SN z 20 sierpnia 2025 r., I CSK 404/25). Przy ustalaniu i wykładni ważnych powodów w rozumieniu art. 52 § 1 k.r.o. należy się bowiem koncentrować na sferze stosunków prawno-majątkowych małżonków (postanowienie SN z 30 grudnia 2024 r., I CSK 3057/23). Ustanowienie przez sąd rozdzielności majątkowej między małżonkami, którzy pozostawali we wspólności ustawowej lub umownej, z dniem wcześniejszym niż dzień wytoczenia powództwa, jest dopuszczalne w zasadzie tylko wtedy, gdy z powodu separacji faktycznej (życia w rozłączeniu) niemożliwe było już w tym dniu współdziałanie w zarządzie majątkiem wspólnym (postanowienie SN z 27 września 2024 r., I CSK 4245/23).

Powyższe przykłady postanowień Sądu Najwyższego są kontynuacją ugruntowanych poglądów orzeczniczych i doktrynalnych. W kontekście treści skonstruowanych przez skarżącego zagadnień prawnych należy wskazać, że przyjęta linia orzecznicza umożliwia wyjaśnienie zgłoszonych przez skarżącego

problemów. Nie są to więc zagadnienia nowe, których wyjaśnienie może przyczynić się do rozwoju prawa.

To samo tyczy się przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c., w ramach której wskazano, że „nie została w judykaturze jednoznacznie rozstrzygnięta kwestia czy małżonek ponoszący winę w rozpadzie małżeństwa może domagać się ustanowienia rozdzielności majątkowej z datą wsteczną.” W kontekście treści art. 52 k.r.o. wina za rozkład pożycia małżeńskiego (bez względu na to czy rozkład jest zupełny, czy też trwały i zupełny) może mieć znaczenie dla oceny możliwości współdziałania przez małżonków w zarządzie majątkiem wspólnym, ale nie stanowi przesłanki warunkującej możliwość żądania ustanowienia przez sąd rozdzielności majątkowej z datą wsteczną. W każdym przypadku zgłoszenia tego żądania przez małżonka wyłącznie winnego rozkładu pożycia małżeńskiego, należy zweryfikować zależności pomiędzy okolicznościami prowadzącymi do życia „w rozłączeniu” (o którym też mowa w art. 52 k.r.o.) a okolicznościami umożliwiającymi lub nie zarząd majątkiem wspólnym (oczywiście w ramach istniejącego „rozłączenia”).

11. Według Sądu Najwyższego, nie ma przy tym innych przyczyn uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, w szczególności nieważności postępowania (art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c.).

12. Z powyższych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 1 i 2 k.p.c.).

13. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono zgodnie z art. 98 § 1, 1¹ i 3 k.p.c. w związku z § 4 ust. 1 pkt 7 i § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

[SOP]

